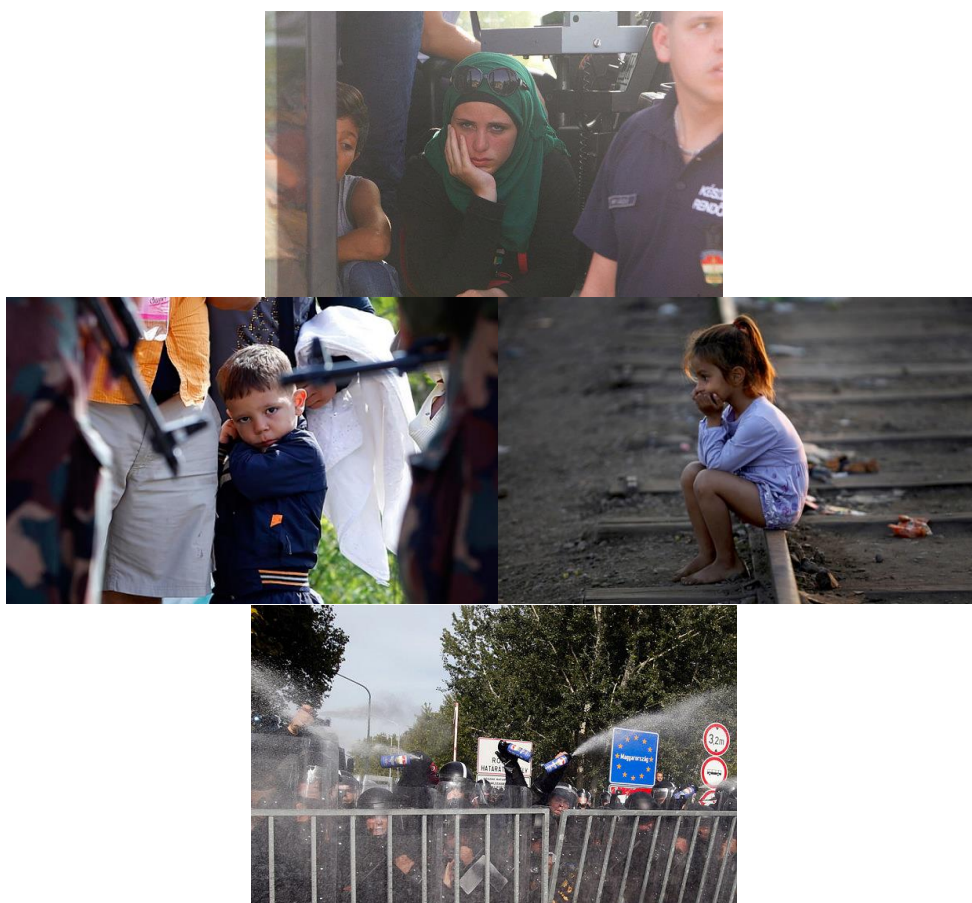

Menekültválság Magyarországon - 2015

Nyolc újság on-line kiadásában megjelent újságcikkek tartalomelemzése

I. rész

Budapest, 2016. október

A jelentést a Korrupciókutató Központ Budapest (CRCB) kutatócsoportja készítette. A jelentés elkészítését a központ pénzügyi erőforrásai és a résztvevők önkéntes munkája tette lehetővé.

Menekültválság Magyarországon - 2015. *Nyolc újság on-line kiadásában megjelent újságcikkek tartalomelemzése. I. rész.* / Refugee Crisis in Hungary - 2015. *A Content Analysis of Articles from on-line Version of Eight News Outlets. First part.*

Együttműködő partnerek:

3gteam kft.: <http://www.3gteam.hu/>

Precognox kft.: <http://precognox.hu/>

regionaldata projekt: <http://www.regionaldata.org>

Munkatársak:

Csimma Kornélia	egyetemi hallgató
Herczog Elvira	közgazdász
Hudácskó Szilvia	egyetemi hallgató
Kollár Sándor	egyetemi hallgató
Markson, Samuel	fizikus
Molnár Balázs	szociológus
Nyáry Anna	szociológus
Ungár Klára	közgazdász
Purczeld Eszer	egyetemi hallgató
Szalai Bálint	közgazdász
Tóth István János	közgazdász-szociológus
Tury Márton	egyetemi hallgató
Zakaria, Patty	politológus

Szakértők:

Andor Katalin	közgazdász
Goldsein Katalin	nyelvi lektor
Gyenese Jenő	programtervező matematikus
Dr. József Magda	jogász
Dr. Kelemen Zoltán	ügyvéd
Székely Attila	közbeszerzési szakértő

Corruption Research Center Budapest

e-mail: info@crcb.eu

internet: <http://www.crcb.eu/>

A kézirat lezárva: 2016. október 1.

*"We hope that the messages we have been sending migrants for a long time have reached them.
Don't come."
(György Bakondi)*

[Quotation of the Day, 2015.09.16., New York Times, <http://nyti.ms/2dsXtJO>]

"Hungarian police turn water cannon and tear gas on refugees"

(The Telegraph, 2015.09.22., <http://bit.ly/1gIMuwQ>)

Tartalom

Összefoglalás	5
Bevezetés.....	7
Négy vizsgálat első eredményei.....	9
Címek: szögesdrót, erőszak, idegenellenesség	9
„Magyarország”: szögesdrót, erőszak, káosz, idegengyűlölet.....	12
„Keleti pályaudvar”: káosz, kétségbeesés, gyalog Ausztriába	16
Fényképek: rendőrség, káosz, konfliktus, szenvedés	19
Mellékletek	31
M1. Az elemzés mintája.....	31
M2. Válogatás a nemzetközi sajtó képeiből	35
M3. Az elemzett fényképek listája	52

Összefoglalás

1. Egy kormány működésének minőségét nem csak akkor lehet kvantitatív eszközökkel mérni, amikor az állami és a társadalmi élet normális keretek között folyik, hanem akkor is, amikor az adott kormány válsághelyzettel szembesül. Milyen lépéseket tesz egy válsághelyzet esetén? Mennyire tudja kézben tartani az eseményeket, kanalizálni azokat és elkerülni a káoszt, az erőszakot és a lehető legkisebb mértékűre szorítani a károkat, a szenvedést? Ehhez meg kell figyelni a kormányzat döntéseit, ezek következményeit és azoknak a szereplőknek a magatartását, akikre döntései vonatkoztak.

2. A CRCB kutatói e kutatási program keretében tartalomelemzés segítségével vizsgálták azt, hogy a magyarországi menekültválságról, és a válságban a magyar kormány szerepéről milyen képet közvetített 2015 március-szeptember között a nemzetközi sajtó nyolc orgánuma (Frankfurter Allgemeine Zeitung, Süddeutsche Zeitung, Le Figaro, Le Monde, The Telegraph, Mirror, The Washington Post, The New York Times). Ehhez a nyolc portálon megjelent 1518 újságcikket elemezzük kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés segítségével¹.

3. E kutatási lépés középpontjában az áll, hogy hogyan mutatta be a nemzetközi sajtó a magyar hatóságok menekültválság alatt tett lépéseit, hogyan mutatta be a válság alatt eseményeket, konfliktusokat, illetve általában véve milyen képet rajzolt ezáltal a menekültek magyarországi helyzetéről? Hogyan jelent meg a nemzetközi sajtóban a magyar menekültválság? És különösen arra vagyunk kíváncsiak, hogy mely eseményeket és kormányzati intézkedéseket kísérte fokozott figyelemmel a nemzetközi média.

4. Az alábbi tanulmány e kutatási program első eredményeit ismerteti.

5. A nemzetközi sajtóban megjelent cikkeket négy szempontból vizsgáljuk: a cikkek címeit (i), a cikkekben „Magyarország” szó megjelenését (ii); a „Keleti pályaudvar” és a menekültek Ausztriába tartó gyalogmenetének bemutatását (iii); és végül a cikkekben szereplő fényképeket elemezzük (iv) kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés segítségével.

5. Eredményeink szerint a nemzetközi sajtó cikkeiben négy témakör kapott kiemelt figyelmet: a szögesdrót kerítés és a határzár (i); a menekültekkel szemben a magyar hatóságok által alkalmazott fizikai erőszak (ii); a menekültellenesség és idegenellenesség (iii), valamint a kormányzati intézkedések és a menekültek helyzetének kaotikussága, a magyar hatóságok szervezetlensége (iv). Ezek alapján azt állapíthatjuk meg, hogy hazánk erőteljesen negatív színben tűnt fel a menekültügy kezelése kapcsán a nemzetközi sajtóban.

6. A kapott eredmények azt mutatják, hogy hazánk erőteljesen negatív színben tűnt fel a menekültügy kezelése kapcsán a nemzetközi sajtóban: idegenellenesség, kényszerítő eszközök alkalmazása, menekültek kriminalizálása, káosz, konfliktusok

¹ A módszerről lásd: <http://bit.ly/2dHcsRz> és <http://bit.ly/2clF8rs>.

és a menekültek szenvedése jellemezte a nemzetközi sajtóban a magyarországi menekültkrízisről és a magyar kormány ezzel kapcsolatos lépéseiről kialakult képet.

7. A cikkcímek elemzése arra mutat, hogy Magyarország közel kétharmados arányban negatív szövegkörnyezetben szerepelt a menekültválsággal kapcsolatos cikkek címeiben. Legerősebb negatív nemzetközi sajtóviesszhangja a szögesdrót kerítés építésének, a menekültekkel szemben alkalmazott (hatósági és nem hatósági) fizikai erőszaknak, illetve a magyar kormány menekültellenes hozzáállásának volt.

8. A Magyarország kifejezést tartalmazó szövegkörnyezetek elemzése alapján azt láthatjuk, hogy a cikkrészletek döntő többsége (69%-a) valamilyen negatív szövegkörnyezetben említi Magyarországot. A negatív tartalmú cikkrészleteken belül a leggyakoribb téma a szögesdrót kerítés (22%), a menekültekkel szembeni fizikai erőszak (14%), illetve az, hogy hazánkban káoszba fulladt a menekültválság kezelése (8%).

9. A Keleti pályaudvar a káosz, a magyar hatóságok egymásnak ellentmondó lépései és főként az onnan induló több ezres gyalogos menet kapcsán került a nemzetközi sajtóba. Ennek kapcsán Magyarország erőteljesen negatív színben tűnt fel.

10. A nemzetközi sajtóban közölt fényképek statisztikai elemzése arra mutat, hogy a menekültválság magyar eseményeit a nemzetközi sajtó szinte egyöntetűen a *kényszerítés, káosz, szenvedés és konfliktus* fogalmi keretben ábrázolta.

11. A magyar állam, mint *rendőrök állama* jelent meg. A nemzetközi sajtó fotóin és fényképeken ábrázolt tartalmak statisztikai elemzése alapján kirajzolódik egy rendőrség (kényszerítő eszköz) – káosz – konfliktus - szenvedés kapcsolatsor.

12. A fényképek statisztikai elemzése arra mutat továbbá, hogy a magyarországi menekültválság fenti ábrázolása többnyire nem tért el az egyes portálok között. Ahol kimutatható volt szignifikáns eltérés, az sem magyarázható az egyes portálok politikai irányultságával. Az inkább konzervatív irányultságú újságok éppen úgy, legalább annyira negatívan ábrázolták a magyarországi menekültválságot és ebben a magyar kormány szerepét, mint az inkább liberális és baloldali irányultságúak.

Bevezetés

Egy kormány működésének minőségét nem csak akkor lehet kvantitatív eszközökkel mérni, amikor az állami, és a társadalmi élet normális keretek között folyik, hanem akkor is, amikor egy kormány komoly válsághelyzettel szembesül. Milyen lépéseket tesz egy válsághelyzet esetén? Mennyire tudja kézben tartani az eseményeket, kanalizálni azokat, elkerülni a káoszt, az erőszakot és a lehető legkisebb mértékűre szorítani a károkat, a szenvedést? Ehhez meg kell figyelni a kormányzat döntéseit, ezek következményeit és azoknak a szereplőknek a magatartását, akikre e döntések vonatkoztak.

Egy ilyen vizsgálatra ad lehetőséget a tavalyi magyarországi menekültkrízis.

A CRCB kutatói az alábbi elemzésben azt vizsgálták tartalomelemzés segítségével, hogy a magyarországi menekültválságról, és a válságban a magyar kormány szerepéről milyen képet közvetített 2015 március-szeptember között a nemzetközi sajtó nyolc orgánuma (Frankfurter Allgemeine Zeitung, Süddeutsche Zeitung, Le Figaro, Le Monde, The Telegraph, Mirror, The Washington Post, The New York Times). E nyolc újság on-line kiadásában megjelent 1518 újságcikket elemezzük kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés segítségével.

E kutatási lépés középpontjában az áll, hogy hogyan mutatta be a nemzetközi sajtó a magyar hatóságok menekültkrízis alatt tett lépéseit, hogyan mutatta be a krízis alatt kialakult eseményeket, konfliktusokat, illetve általában véve milyen képet rajzolt ezáltal a menekültek magyarországi helyzetéről. Hogyan jelent meg a nemzetközi sajtóban a magyar menekültválság? És különösen arra vagyunk kíváncsiak, hogy mely eseményeket és kormányzati intézkedéseket kísérte fokozott figyelemmel a nemzetközi média.

A tanulmány e kutatási program első lépése, amely néhány elemzési szempont alapján, az itt kapott első eredményeket ismerteti. Ezeket az eredményeket olyan próbafúrások eredményeiként kell érteémeznünk, amelyek további kutatásokat és mélyebb elemzéseket alapozhatnak meg.

A nemzetközi sajtóban megjelent cikkeket négy szempontból vizsgáljuk: a cikkek címeit (i), a cikkekben „Magyarország” szó megjelenését (ii); a „Keleti pályaudvar” és a menekültek Ausztriába tartó gyalogmenetének bemutatását (iii); és végül a cikkekben szereplő fényképeket elemezzük (iv) kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés segítségével.

A tanulmány első részében a cíkcímek elemzése során kapott első eredményeket ismertetjük, majd azt vizsgáljuk, hogy „Magyarország” és a „Keleti pályaudvar” milyen szövegkörnyezetben jelent meg a cikkekben, végül pedig a cikkek illusztráló fényképeket elemezzük.

A tanulmány mellékletében közöljük az elemzés mintájának fontosabb statisztikai jellemzőit ismertetjük. Közlünk egy általunk összeállított válogatást a nemzetközi sajtóban megjelent fényképekről és végül megadjuk az általunk elemzett fényképeket tartalmazó file-ok on-line elérhetőségét. Akinek kedve tartja, így gyorsan végigböngészheti őket.

Négy vizsgálat első eredményei

Címek: szögesdrót, erőszak, idegenellenesség

Az alábbiakban az általunk elemzett 1518 újságcikk címeit elemezzük. Ehhez leválogattuk azokat, amelyek tartalmazzák a „Magyarország” szót, így biztosítva azt, hogy kifejezetten csak a hazánkkal foglalkozó cikkcímeket elemezzük. Így az 1518 db címből 394-re szűkült a mintánk.

Első lépésként azt néztük meg, hogy a Magyarországgal kapcsolatos címek milyen arányban pozitív, semleges vagy negatív hangvételűek.

Az elemzésből megállapítható, hogy a nemzetközi sajtóban hazánkat megemlítő cikkcímek közel kétharmadában (63%), 248 esetben, Magyarország negatív a negatív szövegkörnyezetben szerepelt; 35% volt a semleges hangvételűek aránya (139 db), és mindössze 2% (7 db) volt azon cikkcímek aránya, amelyben hazánk pozitív szövegkörnyezetben szerepelt².

A semleges tartalmú cikkcímek jellemőzen arról szólnak, hogy egy-egy időpontban hány menekült érkezett Magyarországra, illetve számos cikk egyszerűen annyit közöl, hogy migrációs válság van Magyarországon.

A következőkben a negatív tartalmú címekre koncentrálunk. Ezeket tíz kategóriába soroltuk:

1. szögesdrót kerítés a menekültek ellen, határzár;
2. fizikai erőszak: (két alkategória: a) hatósági és b) nem hatósági erőszak);
3. menekültellenesség, idegenellenesség: (két alkategória: a) a magyar kormány, lakosság, konkrét személyek (kivéve Orbán Viktor) idegenellenessége, menekültellenessége, b) Orbán Viktor menekültellenessége, Orbán Viktor menekültellenes felszólalásai);
4. káosz, szervezetlenség: Magyarországon káosz és szervetetlenség jellemzi a menekültválság kezelését; Magyarország nem tartja be a nemzetközi szabályokat, egyezményeket;
5. menekültek tüntetései, menetelése, kitörései;

² Például: „CSU politician in Hungary. Weber defends Orbán's refugee policy”
<http://bit.ly/2cHLmYD>

6. kritikák: a cíkcímekben kritizálják Magyarországot menekültpolitikája, a menekültekkel való bánásmód miatt;
7. rossz bánásmód a menekültekkel;
8. menekültek elleni törvények;
9. menekültek letartóztatása;
10. egyéb negatív tartalmú, hangvételi címek.

A nemzetközi sajtóban a negatív tartalmú címek legnagyobb aránya, közel egyharmada (32%) a szögesdrót kerítést és a határzárt említi.

A negatív tartalmú címekben megjelenő második leggyakoribb téma (23%) a fizikai erőszak: nagyjából minden tizedik (13%) cím szól hatósági erőszakról. („A migránsok összecsapnak a magyar rohamrendőrökkel egy táborban”³; „A magyar rendőrség könnygázt és vízágyúkat vet be a kétségbeesett menekültek ellen – köztük gyermekek ellen is”⁴). 10% azon címek aránya, amelyek nem hatóság, hanem egyéb személy(ek) által elkövetett erőszak kapcsán említik hazánkat.

Az idegenellenesség, menekültellenesség témaköre is gyakran (11%) megjelenik a negatív tartalmú címekben: 6%-uk szól arról, hogy a magyar lakosság, a kormány vagy egy-egy konkrét közéleti személy (Orbán Viktoron kívül) menekültellenes. (Például „Magyarország: háborús légkör a migránsokkal szemben”⁵. További 5%-ik pedig kifejezetten Orbán Viktor idegenellenességéről, menekültellenességét említi (pl. „A muszlimok veszélyeztetik Európa keresztény identitását – mondja Magyarország vezetője”⁶; „Magyarország miniszterelnöke Európa Donald Trumpjává válik”⁷).

A negatív tartalmú címek 8%-a szól arról, hogy Magyarországon káosz, szervezetlenség van, illetve arról, hogy az ország nem tartja be a nemzetközi normákat, egyezményeket.

Szintén a címek 8%-a foglalkozik a menekültek Magyarországon zajló tüntetéseivel, menetelésével, illetve kitöréseivel a menekülttáborból.

³ Lásd: <http://nyti.ms/2cH4D1n>

⁴ Lásd: <http://bit.ly/2d2bgHG>

⁵ Lásd: <http://bit.ly/2d2bLkX>

⁶ Lásd: <http://wapo.st/1XHzihe>

⁷ Lásd: <http://wapo.st/1JVZ2N6>

(Például: „Magyarország: 300 bevándorló menekül egy táborból”⁸; „Magyarország bezárja budapesti vasútállomását miközben Németországba igyekvő, mérges bevándorlók tüntetnek kint”⁹, „Migráns tüntetők Magyarországnak: «Nincs szükségünk a támogatásokra»”¹⁰).

A címek 5%-ában Magyarország menekültpolitikáját, a menekültekkel való hazai bánásmódot kritizáló megszólalásokat idéznek (pl. „Az osztrák kancellár Magyarország migránsokkal való bánásmódját a nácik zsidókkal szembeni bánásmódjához hasonlítja”¹¹; „Az ENSZ főtitkára kifogásolja Magyarország migránsokkal való bánásmódját”¹²).

A címek 4%-a arról szól, hogy hazánkban rosszul bánnak a menekültekkel, csekély arányuk (3%) foglalkozik a menekülteket érintő magyar törvényekkel, illetve azok szigorításával, néhány cím (3%) szól arról, hogy hazánkban letartóztatják a menekülteket. Végül, a címek 3%-át soroltuk az 'egyéb negatív tartalmú, hangvételi címek' kategóriájába.

Összességében azt láthatjuk a cikkcímek elemzése alapján, hogy Magyarország közel kétharmados arányban negatív szövegkörnyezetben szerepelt a menekültválsággal kapcsolatos cikkek címeiben.

Legerősebb negatív nemzetközi sajtóviesshangja a szögesdrót kerítés építésének, a menekültekkel szemben alkalmazott (hatósági és nem hatósági) fizikai erőszaknak, illetve a magyar kormány menekültellenes hozzáállásának volt.

⁸ Lásd: <http://bit.ly/2di6bMD>

⁹ Lásd: <http://bit.ly/2de5bx0>

¹⁰ Lásd: <http://bit.ly/2de5kke>

¹¹ Lásd: <http://bit.ly/2dxSsVA>

¹² Lásd: <http://nyti.ms/1Gb4uGW>

„Magyarország”: szögesdrót, erőszak, káosz, idegengyűlölet

Az alábbiakban azt vizsgáljuk, hogy a menekültválság magyar magyarországi eseményeivel foglalkozó cikkekben Magyarország milyen témák kapcsán jelent meg a nemzetközi sajtóban. Ehhez először összeszámláltuk, hogy az 1581 cikkben hányszor szerepel a „Magyarország” szó: összesen 7880 esetben. Ezt követően vettük a „Magyarország” szó egy mondatos szókörnyezetét. Ez azt jelenti, hogy megfigyeltük azt a mondatot, amelyben a „Magyarország” szó szerepelt, illetve az ezt megelőző és az ezt követő mondatot is. Ezeket a három mondatos egységeket a következőkben cikkrészletnek hívjuk. Az elemzés első lépéseként ebből a 7880 cikkrészletből véletlenszerű táblázat segítségével választottunk ki egy 100 elemű mintát, majd az adott cikkrészletek átolvasása után különböző témákhoz kapcsoltuk ezeket. Egy cikkrészletet abba a témába soroltuk be, amelyikre vonatkozó szó a legközelebb esett a „Magyarország” szóhoz. Így minden cikkrészletet csak egy témával kapcsoltunk össze.

Az eredmények szerint a vizsgált 100 cikkrészletben Magyarország a leggyakrabban (22 esetben) a menekültek ellen épített szögesdrót kerítés és a határzár kapcsán szerepelt.

Például a New York Times hasábjain a következők jelentek meg:

„Magyarország (...) sietve felépítette a kerítést, amely egyszerre fizikai akadály és az ország erőteljes idegenellenességének szimbóluma. A kormány migráns-ellenes óriásplakát kampánya és azon törekvése, hogy a migrációt és a terrorizmust összekapcsolja éles kritikát kapott az ENSZ-től és másoktól, akik úgy vélik, hogy ezen lépések sértőek a migránsokra nézve és elősegítik az idegengyűlöletet.”¹³

A kerítéssel foglalkozó cikkek gyakran a szeptember 15-én hatályba lépett menekültügyi törvénycsomagot is említik, amelyről szintén a tárgyilagos tájékoztatás mellett kritikus vélemények is terítékre kerülnek.

Tizennégy cikkrészlet szól arról, hogy Magyarországon a menekültek fizikai erőszak áldozataivá váltak.

E cikkrészletek döntő többsége (10 db) olyan esetről számol be, amikor hatóságok követnek el erőszakot a menekültekkel szemben (pl. könnygázt és vízágyút vet be a magyar rendőrség), míg két cikkrészlet olyan ügyeket

¹³ Lásd: <http://nyti.ms/2cH5TBB>

tárgyal, amikor magánemberek követnek el erőszakos cselekedetet. (Például említik László Petra esetét, aki újságíróként megrúgott menekülőket).

A Washington Post a következőket írja:

„Zeid Raad al-Hussein azt mondta, hogy megdöbbenék a magyar hatóságok intézkedései, » sokkolóak a képek a nők és kisgyermekek könnygázzal és vízágyúval való bántalmazásáról a magyar-szerb határnál « Zeid Magyarország lépéseit » kegyetlennek és néhány esetben illegálisnak nevezte « utalva arra, hogy Magyarország megtagadja a bevándorlók és a menekültek beengedését és visszafogadását.”¹⁴

A Telegraph egyik cikkében például a következőket olvashatjuk:

„Románia miniszterelnöke, Victor Ponta azt mondta, hogy Magyarország lépése a kontinens legsötétebb korszakát idézi. »Kerítések, kutyák, rendőrök és fegyverek, olyan, mint Európa az 1930-as években.« - mondta. »És megoldottuk ezzel a problémát?»¹⁵

A FAZ a következőket írta ezzel kapcsolatban:

„A segélyszervezetek és megfigyelők becslése szerint a Keleti pályaudvaron és a szomszédos aluljáróban 2000-3000 ember tartózkodott. A higiéniai állapotok különösen kritikusak voltak: a rengeteg ember számára mindössze négy mobil WC volt elérhető. Csak a Migration Aid nevű szervezet nyújtott segítséget, akik adományba kapott ételt és ruhát osztottak, illetve szükség esetén orvosi ellátásban részesítették a rászorulókat.”¹⁶

A Le Monde pedig ezt írta:

„...Európának meg kell magát szerveznie és világos és pontos szabályokat kell alkotnia, amelyek minden ország számára megtiltják az olyan barbár lépéseket, amelyeket ebben pillanatban Magyarországon és Szlovákiában láthatunk.”¹⁷

A Telegraph egy menekült szavait idézte:

¹⁴ Lásd: <http://wapo.st/2cSQJaS>

¹⁵ Lásd: <http://bit.ly/2cHIXNs>

¹⁶ Lásd: <http://bit.ly/2dxOEzm>

¹⁷ Lásd: <http://bit.ly/2de5Yhw>

„»Nagyon, nagyon nehéz« – mondta Odei, egy szír migráns Deraa-ból, amikor elérte Magyarországot. »Tegnap óta vagyunk itt. Nagyon éhesek vagyunk. Nincs étel, nincs gyógyszer a gyerekeknek, nincs semmi. Nagyon fáradtak vagyunk. «”¹⁸

Nyolc cikkrészlet szól arról, hogy hazánkban káoszba fulladt a menekültválság kezelése, a hatóságok átgondolatlan intézkedéseket hoztak, döntéseiket gyakran megváltoztatták.

Például a Washington Post a helyzet így jellemezte:

„Rémült gyerekek sírtak a közelharcban, amit a szüleik és idősebb rokonaik folytattak azért, hogy a nyitott ablakokon betuszkolják gyereküket, abban bízva, hogy a vonatra jutással ők lehetnek az elsők, akik megmenekülnek Magyarországról.”¹⁹

Hat cikkrészletben Magyarországot menekültpolitikája, menekültellenes intézkedései vagy a menekültekkel való bánásmód miatt kritizálják. Öt cikkrészlet foglalkozik azzal, hogy Magyarországon rosszul bánnak a menekültekkel, illetve azzal, hogy az itt tartózkodó menekültek kétségbeesettek és félnek. Szintén öt cikkrészlet fő állítása az, hogy a magyar kormány, a magyar lakosság, vagy egy-egy magyar közéleti személy (például Orbán Viktor) idegenellenes, menekültellenes. Hét cikkrészletet soroltunk az egyéb negatív hangvételű, témájú cikkrészletek kategóriába. (Továbbá, 29 semleges témájú cikkrészlet is azonosítottunk, ide soroltuk pl. azokat a részleteket, amelyek arról szólnak, hogy hány menekült érkezett Magyarországra egy-egy időpontban).

A Telegraph egy cikkében például a következőket írta:

„Az ENSZ főtitkára, Ban Ki-moon azt mondta, hogy Magyarország menekültekkel való bánásmódja elfogadhatatlan miután a rendőrök könnygázt és vízágyút vetettek be a menekültekkel szemben a szerb határnál. «Sokkolt, amikor láttam, hogy hogyan kezelik ezeket a menekülteket és bevándorlókat.»”²⁰

Összefoglalva, a Magyarország kifejezést tartalmazó szókörnyezetek elemzése alapján azt láthatjuk, hogy a tényeket közlő cikkrészletek döntő többsége (69%-a) valamilyen negatív szövegkörnyezetben említi Magyarországot. A negatív tartalmú cikkrészleteken belül a leggyakoribb téma

¹⁸ Lásd: <http://bit.ly/2dxOurA>

¹⁹ Lásd: <http://wapo.st/2dvExKH>

²⁰ Lásd: <http://bit.ly/2dxUWDi>

a szögesdrót kerítés (22%), a menekültekkel szembeni fizikai erőszak (14%), illetve az, hogy hazánkban káoszba fulladt a menekültválság kezelése (8%).

„Keleti pályaudvar”: káosz, kétségbeesés, gyalog Ausztriába

A menekült válságnak voltak olyan emblemikus helyszínei, fordulópontjai, amelyek döntően befolyásolták a nemzetközi sajtó által alkotott képet a magyar kormányról és a magyar hatóságokról, illetve a menekültválság magyar kezeléséről. Ezek közül négyet érdemes kiemelni: a keleti pályaudvari spontán tábor és a keleti pályaudvari konfliktusokat (i); a bicskei vonattal kapcsolatos konfliktust (ii); a menekültek Keleti pályaudvarból Ausztriába induló gyalogmenetét és a tábor gyors kiürítését a Fradi szurkolók fenyegetését követően (iii); valamint a szeptember 15-i határzárát és a menekültek és a magyar különleges rendőri egységek véres részkei összetűzését (iv).

Ezek közül a következőkben az elsővel (Keleti pályaudvar) és a harmadikkal (menekültek menete a Keleti pályaudvarból) foglalkozunk a nemzetközi sajtóban 2015 szeptember 14-ig megjelent cikkeket alapul véve. A cikkeken 175 esetben említették a Keleti pályaudvart, ezen említésekből véletlenszerűen minden harmadik esetet, összesen 58 említést, választottuk ki arra, hogy megvizsgáljuk a 'Keleti' szó három mondatos szókörnyezetét.

A Keleti pályaudvart említő cikkrészletek jelentős része azt mutatja be, hogy Magyarországon a menekültek tömeges érkezése miatt kaotikus helyzet alakult ki a pályaudvar környékén, amelyben a magyar hatóságok vagy nem tesznek semmit, vagy össze-vissza cselekednek: egyik pillanatban egy adott lépés mellett döntenek, majd rövid idővel később ennek a lépésnek az ellenkezője mellett. Ennek kapcsán a legtöbb cikk a menekültek utaztatása, illetve regisztrációja körüli zűrzavarral foglalkozik.

A The Telegraph például a következőket írja szeptember 1-én megjelent cikkében:

„Kaotikus jelenetek voltak Budapest szívében tegnap miután a rendőrök ideiglenesen lezárták a Keleti pályaudvart, a magyar főváros központi pályaudvarát, és nem engedtek be senkit sem személyazonosításra alkalmas igazolvány nélkül, ami miatt dühös migránsok százai nem érték el a vonatjukat, amivel elhagyták volna az országot. Hétfőn (megjegyzés: aug. 31.) több, mint 3000 embernek hagyták, hogy Bécsbe induló vonatra szálljon, ekkor a magyar hatóságok engedélyezték a menekülttáborokban tartózkodó migránsok számára, hogy elhagyják Budapestet annak ellenére, hogy sokuknak nem volt

érvényes vízuma. Tegnap délután több száz migráns tüntetett a változtatás miatt a pályaudvar bejáratát őrző rendőri sorfal előtt.”²¹

A cikkrészletek többsége említi, hogy a Keleti pályaudvarnál nem kielégítő a menekültek ellátása, például kitérnek arra, hogy az emberek a földön alszanak. Ezen túl bemutatják, hogy az itt tartózkodó menekültek mindezek miatt frusztráltak, kétségbeesettek, és bizalmatlanok a magyar hatóságokkal szemben.

A helyzet tetőzése – és a cikkekben leggyakrabban szereplő téma – a menekültek gyalogos menete az osztrák határhoz. Az első, szeptember 4-i vonulásra azután került sor, hogy a menekültek napokon keresztül várakoztak a pályaudvaron megfelelő ellátás és tájékoztatás hiányában, majd ezt megelőzve gyalogosan indultak útnak, a rendőrök először igyekeztek leállítani a menetet, majd mivel ez kilátástalan volt, feladták, végül este a kormány úgy döntött, hogy a közlekedésbiztonság megóvása érdekében buszokat küld a gyalogló menekültek után. Az esetről a Telegraph a következőt írta:

„Ezt a menetet a félelem és a frusztráció szülte. Miután a menekültek közel egy hete Budapest központi pályaudvarán kívül rekedtek a mocsokban, pénteken több mint ezren úgy döntöttek, hogy a saját kezükbe veszik sorsukat és megpróbálnak gyalog elindulni egy jobb élet reményében. Részben tüntetés, részben menet volt. A gyászos menet 10 órakor hagyta el a Keleti pályaudvart, vitték magukkal szerény vagyonukat – ruháikat, a gyerekek cumisüvegét, néhány könyvet vagy telefonjukat és elindultak a több mint 150 mérföldre lévő Bécs felé.”²²

A nemzetközi sajtó nem csak azért foglalkozott kiemelten a menettel, mert a magyar hatóságok nem igyekeztek megoldani a konkrét helyzetet, végül pedig csupán közlekedésbiztonsági okok miatt döntöttek a segítségnyújtás miatt, hanem azért is, mert ez az eset általában véve is tükrözi a menekültválság Magyarországon történő „kezelését” – ahogyan a fenti idézetben is a cikk írója részben tüntetésnek tekinti a menetet.

A cikkek továbbá azt emelik ki, hogy a menekültek sem rövidebb, sem hosszabb ideig nem szeretnének Magyarországon tartózkodni, illetve nem bízva a magyar hatóságokban, nem akarnak magyar menekülttáborba kerülni. Ezzel kapcsolatban több cikk is idézi egy-egy menekült szavait.

²¹ Lásd: <http://bit.ly/1O57YPM>

²² Lásd: <http://bit.ly/1N87Osn>

Például a New York Times egy 21 éves líbiai férfit idéz:

„Nem akarok itt maradni.” „Nem ismerem a nyelvet, az embereket, nincs munka.”²³

A Telegraph egy 23 éves szír férfit idéz:

„A következő állomás Ausztria. A gyerekek fáradtak, Magyarország nagyon rossz, valahogyan tovább kell mennünk.”²⁴, egy másik cikkükben pedig egy 23 éves pakisztáni férfi szólal meg: „Vagy meghalunk itt, vagy továbbmegyünk.”²⁵

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a Keleti pályaudvar a káosz, a magyar hatóságok egymásnak ellentmondó lépései és főként az onnan induló több ezres gyalogos menet kapcsán került a nemzetközi sajtóba. Ennek kapcsán Magyarország erőteljesen negatív színben tűnt fel.

²³ Lásd: <http://nyti.ms/1Lh5j2y>

²⁴ Lásd: <http://bit.ly/1JDxwAm>

²⁵ Lásd: <http://bit.ly/2du51vO>

Fényképek: rendőrség, káosz, konfliktus, szenvedés

A vizsgált újságcikkek fontos részét adják a szövegekbe ágyazott fényképek, amelyek nemcsak illusztrációul szolgálnak, hanem önmagukban is valamilyen véleményt tükröznek miközben tudósítanak a cikkekben leírt eseményekről, jelenségekről. Másrészt a fényképeken ábrázolt történetek, a szereplők gyakran megkomponált, expresszív bemutatása nagymértékben meghatározza azt is, hogy az olvasók hogyan értelmezzék a leírtakat. A fényképek elsőrendűek tekintetben, hogy az olvasók hogyan fognak vélekedni a magyar kormányról, a kormány menekültekkel kapcsolatos intézkedéseiről, illetve szélesebb értelemben milyen vélemény alakul ki bennük Magyarországról.

Elsőként két részre osztottuk a 1518 újságcikket. Az első almintába a 2015 március és 2015 szeptember 14. között megjelent 854 újságcikket soroltuk, a másodikba, pedig a 2015 szeptember 15. – szeptember 30. között megjelent cikkeket, szám szerint 664 újságcikket. Az időszak két részre bontásának oka egyszerű: 2015 szeptember 15-én léptek hatályba azok a törvénymódosítások, amelyekkel a kormányzat a "tömeges bevándorlás kezelését" kívánta megoldani²⁶. Szeptember 15. után a magyar országgyűlés döntése alapján a magyar határ illegális átlépése bűncselekménynek minősült, és így a magyar rendőrség minden, számára a jogszabályok által biztosított kényszerítő eszközzel felléphetett a menekültekkel szemben. Az első szakaszban megjelent 845 cikkből 593 darab között fényképet. Ezek közül véletlenszerűen kiválasztottunk 240 újságcikket. E cikkekben összesen 201 fénykép vonatkozott a menekültkrízisre és Magyarországnak ebben játszott szerepére.

A második szakaszban megjelent 664 újságcikk mindegyikét átnéztük és a Mirror kivételével (ahol 116 újságcikkhez tartozott fénykép) minden fényképet

²⁶ "Az Országgyűlés kivételes eljárásban megszavazta a tömeges bevándorlás kezelését célzó kormányzati törvénycsomagot. Pintér Sándor belügyminiszter tíz jogszabályt módosító - összegző módosító javaslattal kiegészített - előterjesztését 140 igen szavazattal, 33 nem ellenében hagyta jóvá a képviselők.

A döntést követő sajtótájékoztatóján a Fidesz frakcióvezetője aláhúzta, a törvény elfogadása után kimondhatjuk, Magyarországon az épülő műszaki határzár mellé fel fog állni a jogi határzár is szeptember 15-én.

Rogán Antal közölte, a hónap közepétől bűncselekmény lesz, ha valaki a már elkészült műszaki határzár illegális átlépésével jut be az országba a törvényes határátkelők helyett. Szeptember 15-étől kezdve a rendőrségnek az a kötelessége, hogy az ily módon az országba illegálisan belépett embereket letartóztassa és kezdeményezze a szükséges törvényes eljárást, melynek a kimenete az esetek túlnyomó többségében valószínűleg a kiutasítás lesz." Lásd <http://bit.ly/2daNcHF> ; 2015. Szeptember 4.

figyelembe vettünk az elemzés során. Így a második szakaszban 303 fényképet elemeztünk, vagyis az egész időszakban (2015 március 1. – szeptember 30.) összesen 504 fényképet vizsgáltunk meg²⁷. Az elemzett fényképeket külön file-okban közöljük e tanulmány mellékleteként²⁸.

Ezek után elsőként lekódoltuk a fényképek általunk kiválasztott jellemzőit. A kódolásnál az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- a fénykép melyik portálon jelent meg;
- szerepelnek-e menekültek a fényképen [igen – nem];
- mi a fénykép témája? [menekültek; 71 halott; Orbán Viktor; László Petra; Szíjjártó Péter; a röszkei csata; egyéb];
- hol készült a fénykép? [a határon; Keleti pályaudvarnál; a Keleti pályaudvarról indult meneten; egyéb, nem megállapítható];
- mit csinálnak a menekültek a képen? [várakoznak; utaznak, mennek; tüntetnek, konfliktusos helyzetben vannak; pihennek, alszanak; egyéb];
- láthatunk-e nőt a képen? [igen – nem];
- láthatunk-e gyereket a képen [igen – nem];
- láthatunk-e fiatal felnőttet a képen? [igen – nem];
- láthatunk-e rendőrt/katonát a képen? [igen – nem];
- láthatunk-e kényszerítő, illetve önvédelmi eszközöket, felszerelést (tomfa, pisztoly, bilincs, paprika spray, sisak, géppuska, géppisztoly, tank) a képen? [igen – nem];
- láthatjuk-e a pengével ellátott szögesdrót kerítést a képen? [igen – nem];
- láthatunk-e kaotikus jeleneteket (összeterlódó, lökdösődő tömeg; kiabálás, tülekedés, menekülés a rendőrök elől, stb.) a képen? [igen – nem];

²⁷ Nemegyszer előfordult, hogy a nemzetközi sajtó egy-egy fényképpel több cikket is illusztrált. Ezekben az esetekben az adott fényképet annyiszor vettük figyelembe, ahány cikkhez csatolva közzétettük.

²⁸ A fényképeket tartalmazó file-ok on-line elérhetőségét lásd a 3. mellékletben.

- láthatunk-e szenvedő arcot, illetve szenvedést a képen (zokogó gyerek; síró felnőtt; frusztráció; a pengés szögesdrót kerítés alatt átbújó menekülők. Stb.)? [igen – nem];
- láthatunk-e boldog arcot, illetve boldogságot a képen (mosolygó gyerek, mosolygó felnőtt; elégedettség; önfeledten játszó gyerek, stb.) [igen - nem];
- láthatunk-e konfliktust a képen? (verekedés; élénk, széles gesztusokkal kísért vita; egymással kiabáló emberek; tülekedés; tüntetés, stb.) [igen – nem];

Minden fényképet tüzetesen megnéztünk és az általuk ábrázolt szereplőket és történeteket a fenti szempontok szerint lekódoltuk és egy adattáblába rendeztük. A fényképek kódolást követően megvizsgáltuk, hogy az egyes szempontok milyen gyakorisággal szerepelnek a fényképeken (i); eltér-e az egyes sajtótermékek által Magyarországra vonatkozó kép egymástól (ii); és milyen összefüggések mutatkoznak az egyes szempontok előfordulása, megjelenítése között (iii).

A fényképek megoszlását a vizsgált újságok szerint az 1. táblázatban láthatjuk. A legtöbb fényképet a The Telegraph és a Mirror közölte (121 és 80 fénykép), legkevesebbet pedig a Le Figaro és a Süddeutsche Zeitung (23 és 42 fénykép).

1. Táblázat: A vizsgált fényképek megoszlása portálok szerint, 2015.03-2015.09, N = 504

	gyakoriság	%
The Washington Post	83	16.5
The New York Times	58	11.5
Mirror	80	15.9
The Telegraph	121	24.0
FAZ	51	10.1
SDZ	42	8.3
Le Monde	46	9.1
Le Figaro	23	4.6
Összesen	504	100.0

Forrás: CRCB

A fényképek témái

A vizsgált 504 fénykép közül 383 fényképen láthatunk menekült gyerekeket, nőket és férfiakat. Az képek témái között még politikusokat találhatunk: Orbán Viktor (28 db), Szíjjártó Péter (2 db), a kamionban kínhalált halt menekültek kamionjának vizsgálata, a menekültek koporsói, az elfogott embercsempészek 26 képen szerepelnek. A menekültválsággal kapcsolatos egyedi események közül még a feleségét és csecsemőjét elkeseredésében Bicskén sínre rántó szír menekült férfit és a rendőröket, valamint László Petra magyar újságíró tetteit²⁹ bemutató fényképek szerepeltek leggyakrabban a Magyarországgal kapcsolatos cikkekben (10 és 7 esetben).

Azok a fényképek, ahol nem látunk menekülteket (121 ilyen képet találtunk), 39 esetben mutatnak rendőröket, vagy katonákat, 25 fénykép mutat kényszerítő eszközöket, fegyvert, rendőrségi szállítójárművet, és 44 fénykép mutatja a pengével ellátott szögesdrótot.

1.a. Kép: Szír menekült férfi elkeseredésében a sínre rántja feleségét a felesége karjában lévő csecsemővel a bicskei vasútállomáson, Süddeutsche Zeitung

Forrás: <http://bit.ly/2dJeDqS>

²⁹ Lásd: <http://bit.ly/1QUpl7s> és <http://bit.ly/2cENXHH>

1.b. Kép: Szír menekült férfi elkeseredésében a sínre rántja feleségét a felesége karjában lévő csecsemővel a bicskei vasútállomáson, Mirror

Forrás: <http://bit.ly/2cFvVoE>

2. Kép: László Petra és a gyermekét kezében tartó szír menekült, Le Figaro

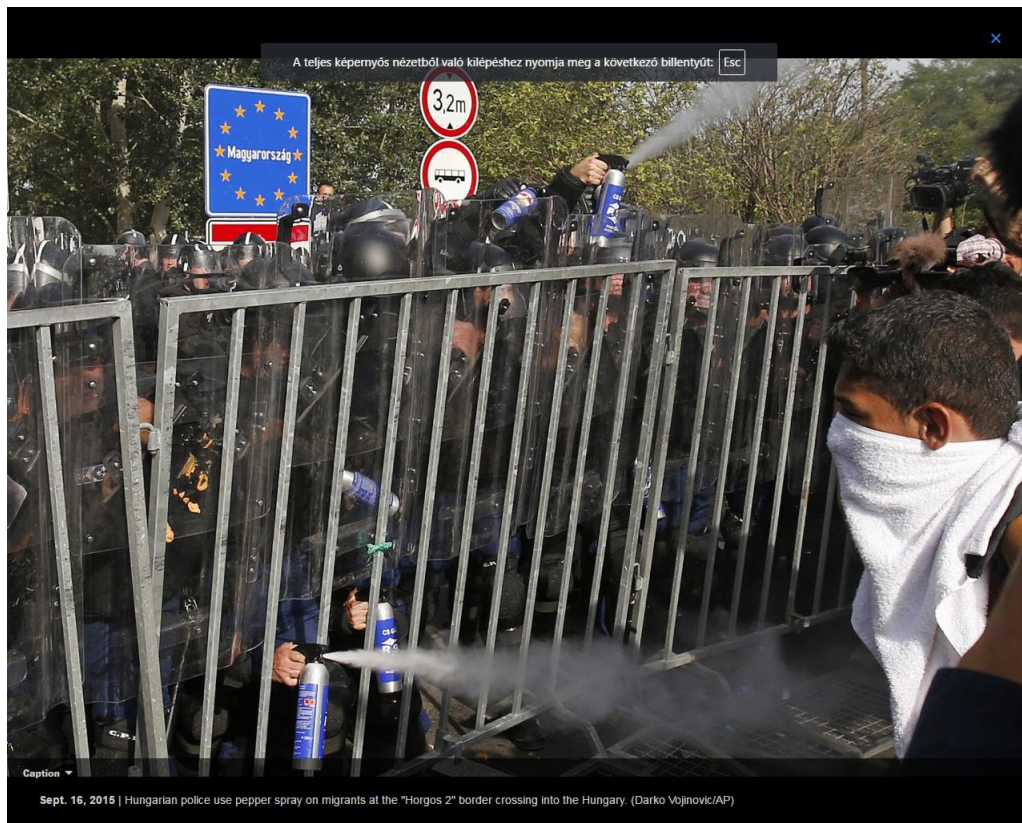

Forrás: <http://bit.ly/2dpnhdr>

A nemzetközi sajtó egyik legtöbbször dokumentált eseménye a röszkei véres „csata” (amelynek során a magyar rendőrség különleges alakulata menekülteket és újságírókat³⁰ is brutálisan megvert) 55 darab fényképen szerepel.

³⁰ Lásd: <http://bit.ly/2dDiYJl>

3a. Kép: A röszkei „csata”, The Washington Post

Forrás: <http://wapo.st/1FMT23X>

3b. Kép: A röszei „csata”, The New York Times

Forrás: <http://nyti.ms/2dhB18o>

A továbbiakban arra a 383 fényképre koncentrálunk, amelyek menekülteket ábrázolnak.

Ezek közül 84 fénykép a Keleti pályaudvaron, vagy környékén készült, 262 a magyar határon és 30 más helyszínen, illetve a kép helyszíne nem volt egyértelműen megállapítható. A menekültek gyalogmenetéről 7 fényképet találtunk.

A fényképek 43%-án (162 esetben) szerepelt rendőr vagy katona, 30%-ban valamilyen kényszerítő, vagy önvédelmi eszköz (116 kép) és a képek 26%-án (100 képen) a pengés szögesdrót kerítés. A képek 60%-a (228 fénykép) kaotikus eseményeket ábrázol, 31%-ukon (120 kép) megjelent a szenvedés, és mindössze 5%-ukon (19 kép) a boldogság, az öröm. A képek 31%-án (118 kép) a szereplők valamilyen konfliktusát mutatja be.

Eltérések és azonosságok

Érdeemes megvizsgálni, hogy a vizsgált portálok mennyire adnak egyöntetű, vagy egymástól eltérő képet a menekültválság magyarországi eseményeiről. A német, francia és angol esetben tudatosan választottunk ki egy inkább a konzervatív oldalhoz és egy inkább baloldali, illetve liberális oldalhoz köthető portált. Feltehető, hogy ezek szisztematikusan torzított módon tudósítanak, tudósítottak a menekültek magyarországi helyzetéről. E feltételezés szerint a konzervatív oldalhoz közelebb lévő portálok kevésbé számolnak be negatív képről és konfliktusos helyzetekről, míg a baloldalhoz, illetve liberális oldalhoz közelebb lévők ehhez képest messze negatívabb képet festettek le a magyar kormányról, Magyarországról és a menekültekről szóló cikkeikben is a konfliktusokra koncentrálnak.

Ez a feltételezést tesztelendő, létrehoztunk egy NEGATÍV és egy KÉNYSZER kategóriát, amelynek megjelenését vizsgáltuk az egyes portálok esetében.

A NEGATÍV kategóriát úgy, képeztük, hogy ábrázolta-e a fénykép az alábbiak egyikét: szenvedés; konfliktus, illetve menekültek demonstrációját, konfliktusát. A KÉNYSZER kategóriát pedig úgy, hogy megjelent-e a fényképen a rendőrség / katonaság, a pengével ellátott szögesdrót kerítés, illetve valamilyen kényszerítő, vagy önvédelmi eszköz. Az NEGATÍV kategória által definiált negatív tartalmak a fényképek 46%-ában jelent meg, a KÉNYSZER-re vonatkozó tartalmak pedig a fényképek 55%-ában. A negatív tartalmú fényképek (NEGATÍV kategória) azonos arányban szerepeltek szeptember 14 előtt és után, miközben a KÉNYSZER-re utaló tartalmakat számottevően gyakrabban ábrázolta a nemzetközi sajtó szeptember 14. követően (a cikkek 73%-ánál láthattuk ezeket, míg előtte csak a képek 27%-ánál). Ez a különbség egyértelműen a röszei összetűzéssel, és ennek megjelenítésével áll összefüggésben.

A KÉNYSZER kategória megjelenésével kapcsolatban érdemes megemlíteni a fényképek tartalmának három jellegzetességét.

Elsőként: a 383 fénykép egyikén sem láthatunk állami alkalmazásban álló egészségügyi dolgozókat, segítőket, mentőautót. Mindössze néhány képen szerepelnek buszsofőrök, akik a menekültek osztrák határra való szállításában vettek részt. *A magyar hatóságok a nemzetközi sajtó által közölt fényképeken, kizárólag mint „rendőrség”, vagy „katonaság” jelennek meg.* A menekültek mellett a magyar állam képviselőiben csak rendőröket, katonákat és TEK-eseket látunk. A rendőrök osztják az élelmiszert³¹, ők állnak terpeszben, miközben a menekültek ülnek, ők kísérik a menekülteket az autópályán; a katonák építik a szögesdrót kerítést, illetve géppisztollyal, Hummerrel

³¹ Lásd: <http://bit.ly/2d0jZKs>

járőröznek; a TEK-esek alakzatban futnak, paprika spray-vel fújják, vagy verik a menekülteket, stb.

A fényképek azt mutatják, hogy a menekültválság alatt a magyar állam a magyar fegyveres testületekkel (rendőrség/ katonaság/ TEK) volt egyenlő. Sehol sem látjuk a menekültügyi apparátus munkatársait, vagy - hivatalos minőségükben – a magyar egészségügy dolgozóit.

Másodsorban: nem nagyon ábrázolnak a képek segítő gesztusokat sem. Mindössze öt ilyen fényképet találtunk a 383 között. Az egyikén egy rendőr segít tüzet gyújtani a szerb-magyar határon a fagyoskodó menekülteknek; másik kettőn pedig segít leszállni a buszról egy menekült asszonynak; két kép pedig Magyarországon élő szíriaiak önkéntes segítségét mutatják.

Harmadikként pedig szembetűnő továbbá az önkéntesen segítő magyar állampolgárok megjelenésének teljes hiánya, akik elsősorban a pályaudvarokon, többek között Szegeden, vagy Budapesten a Keleti és a Nyugati pályaudvaron tevékenykedtek augusztusban és szeptemberben. Egy fényképen sem láthatjuk őket. Mintahogy egy-két kivételtől eltekintve azt sem, hogy milyen volt a menekültek élete a Keleti pályaudvaron, hogyan néztek rajzfilmeket a gyerekek, hogyan vágott hajat az önkéntes fodrász, hogyan gyógyítottak az önkéntes orvosok, hogyan osztották az élelmiszert az önkéntesként dolgozók, vagy hogyan vittek élelmiszert, ruhát az adakozók.

Ha az egyes újságok szerint vizsgáljuk a fényképeken ábrázolt NEGATÍV tartalmak megjelenését, akkor azt láthatjuk, hogy ez nem tér el számottevően az egyes újságok között (lásd a 2. táblázat).

Ugyanez a helyzet az KÉNYSZER kategória esetében is (lásd a 3. táblázat).

Ezek szerint el kell vetnünk azt a hipotézist, hogy az egyes portálok egymáshoz képest torzítva számoltak volna be a menekültválság magyarországi eseményeiről: a konzervatívabb irányultságúak kedvezőbb képet festve a liberális, vagy baloldali irányultságúkanál.

Éppen ellenkezőleg: a magyarországi menekültválság negatív vonatkozásairól, kaotikusságáról, a menekültek szenvedéseiről egyöntetűen és egymástól sziginifikánsan nem eltérően számolt be a nemzetközi sajtó, függetlenül az egyes újságok eltérő politikai irányultságától.

Ugyanígy egyöntetűen számolt be a nemzetközi sajtó a magyar hatóságokat megjelenítő rendőrség és katonaság tevékenységéről, a pengés drótkerítésről.

A fentiekre vonatkozóan tehát a nemzetközi sajtó egymástól nem különbözőképpen tudósított – a kialakult képet nem lehet egy-egy újság sajtójának tekinteni.

2. Táblázat: A NEGATIV kategória megjelenése portálok szerint, 2015.03-2015.09, %, N = 383

	NEGATIV		N
	Szerepel	Nem szerepel	
	%	%	
The Washington Post	57,3	42,7	75
The New York Times	55,3	44,7	47
Mirror	42,4	57,6	59
The Telegraph	51,5	48,5	99
FAZ	53,1	46,9	32
SDZ	54,2	45,8	24
Le Monde	(77,8)	(22,2)	27
Le Figaro	(55,0)	(45,0)	20
Összesen	54,0	46,0	383

(phi = 0,162, p < 0,189)

Megjegyzés: zárójelbe tettük azoknál az újságoknál megjelenő arányokat, ahol legalább az egyik esetben az esetszám kisebb volt tíznél.

Forrás: CRCB

3. Táblázat: A KÉNYSZER kategória megjelenése portálok szerint, 2015.03-2015.09, %, N = 303

	KÉNYSZER		N
	Szerepel	Nem szerepel	
	%	%	
The Washington Post	56,6	43,4	83
The New York Times	43,1	56,9	58
FAZ	45,1	54,9	51
SDZ	45,2	54,8	42
Le Monde	47,8	52,2	46
Le Figaro	(34,8)	(65,2)	23
Összesen	47,5	52,5	303

(phi = 0,127, p < 0,426)

Megjegyzés: a Mirror és a The Telegraph nélkül. Zárójelbe tettük azoknál az újságoknál megjelenő arányokat, ahol legalább az egyik esetben az esetszám kisebb volt tíznél.

Forrás: CRCB

Ha nem a két összevont kategóriát, hanem a képek jellemzőinek és az ábrázolt szereplőknek a megjelenését vizsgáljuk, akkor a legtöbb esetben nem láthatunk számottevő különbségeket az újságok között. Az egyes portálokon közölt fényképek egyforma arányban mutatnak gyerekeket, nőket, és szenvedést és konfliktust.

Rendőrséget és katonaságot az átlagosnál inkább találhatunk az inkább konzervatív beállítottságú The Telegraph és Le Figaro esetében, míg a Le Monde vagy a The Washington Post cikkeiben kevésbé. A kényszerítő eszközök gyakrabban szerepelnek a The Washington Post-nál, mint máshol. A pengével ellátott szögesdrót kerítésről a The New York Times ad inkább képet.

A fentiek szerint a nemzetközi sajtóban megjelent fényképek alapján a menekült válság magyarországi helyzetét, illetve a magyar kormányról kialakult képet az alábbiak szerint írhatjuk le:

magyar helyzet/kormány = káosz

magyar helyzet/kormány = konfliktusok

magyar helyzet/kormány = szenvedés

magyar helyzet/kormány = rendőrség és katonaság

magyar helyzet/kormány = kényszerítés (a menekültek kriminalizálása)

A fényképek tartalmi elemei közötti összefüggések

A nemzetközi sajtóban közölt fényképek elsősorban az ellentétekre koncentrálnak. Az egymással ellentétes tartalmak együttes előfordulását ábrázolják jellemzően:

gyerek (ártatlanság) – szenvedés;

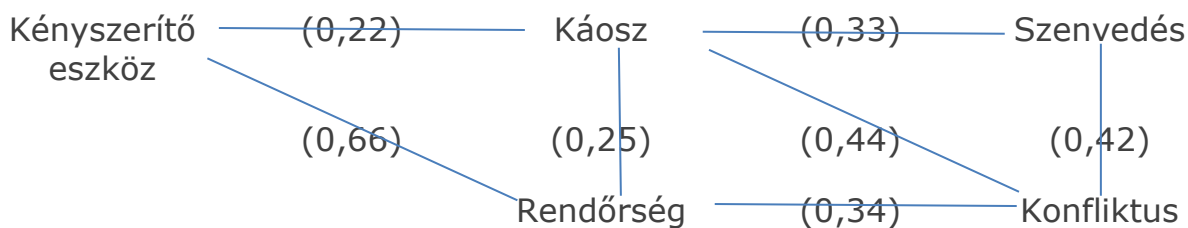
vagy

nő, gyerek (agresszió hiánya) – rendőrség, kényszerítés, szögesdrót, káosz, konfliktus.

A fényképeken a rendőrség (kényszerítő eszközök) a 'káosz' és a 'konfliktus' ábrázolásával kapcsolódik össze. A képek alapján kirajzolódik egy rendőrség

(kényszerítő eszköz) - káosz – konfliktus - szenvedés kapcsolatsor (lásd az 1. ábrát).

1. Ábra: A fényképeken ábrázolt tartalmak közötti összefüggések (zárójelben a phi értékek, $p < 0,05$ mellett), $N = 383$

Forrás: CRCB

A fényképeken kevéssé ábrázolt 'boldogság' tartalom minden esetben gyerekekkel kapcsolódik össze (mosolygó, vagy önfeledten játszó gyerekek).

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy nemzetközi sajtó által közölt fényképek a menekültválság magyar eseményeit a kényszerítés, káosz, szenvedés és konfliktus fogalmi keretében ábrázolták. A magyar állam, mint rendőrök állama jelent meg a nemzetközi sajtó fotóin és fényképeken ábrázolt tartalmak statisztikai elemzése alapján kirajzolódik egy rendőrség (kényszerítő eszköz) - káosz – konfliktus - szenvedés kapcsolatsor. Az egyes portálokon közölt fényképek statisztikai elemzése arra mutat, hogy a magyarországi menekültválság fenti ábrázolása (egy-két kivételtől eltekintve) nem tért el számottevően az egyes portálok között. Ahol kimutatható volt szignifikáns eltérés, az sem magyarázható az egyes portálok politikai irányultságával. Ezek szerint az inkább konzervatív irányultságú újságok éppen úgy ábrázolták a magyarországi menekültválságot és ebben a magyar kormány szerepét, mint az inkább liberális és baloldaliak.

Mellékletek

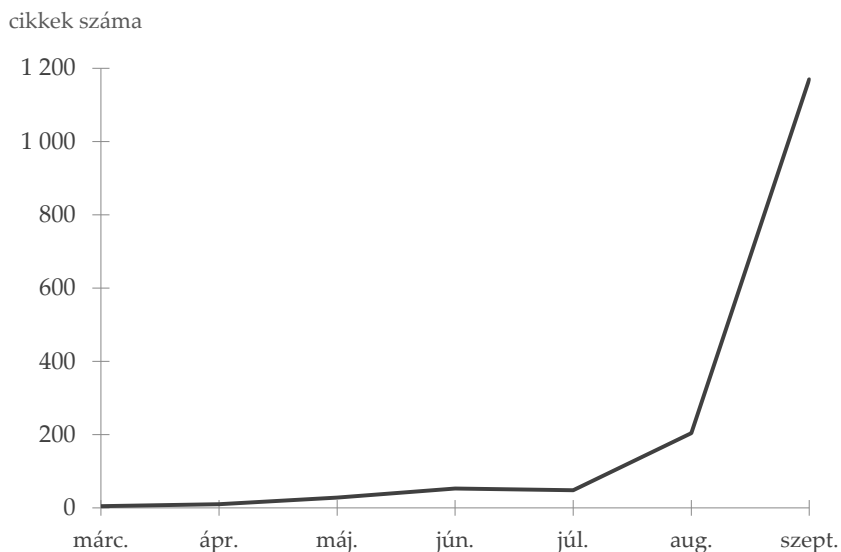
M1. Az elemzés mintája

Tartalomelemzésünkben nyolc amerikai, brit, német és francia on-line hírportál (Washington Post, New York Times, The Telegraph, Mirror, Le Figaro, Le Monde, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Süddeutsche Zeitung) 2015. március 15. és 2015. szeptember 30. között megjelent, Magyarországgal és a menekültválsággal kapcsolatos cikkeit vizsgáltuk. Annak érdekében, hogy a hazánkkal és a menekültüggyel foglalkozó cikkeket megtaláljuk a "Hungary" és 'migrant' vagy 'Hungary' és 'migration' keresőszavakat (illetve ezek német és francia megfelelőit) alkalmaztuk. Az e kritériumoknak megfelelt cikkeket letöltöttük és a nem angol nyelvű cikkek mindegyikét google fordítóval angolra fordítottuk. Bár a német-angol és francia-angol google fordítót a jobbak között tarthatjuk számon, tudjuk, hogy ez a módszer korántsem ad tökéletes fordítást. De a tartalomelemzés szempontjából éppen megfelelő, mert tartalmazza azokat - a cikkek eredeti nyelvén megjelent - szavakat, amelyek kulcsfontosságúak az eredeti tartalom rekonstruálásában.

Az általunk megadott szempontoknak összesen 1518 cikk felelt meg. Ezek angol fordítása 1.095.366 szót és 6.833.335 karaktert tartalmazott, azaz egy cikk átlagosan 722 szót tartalmazott.

Elsőként a cikkek időbeli alakulását vizsgáljuk: az M1.1. ábrán azt láthatjuk, hogy a havi cikkszám 2015 márciusa és júliusa között igen alacsony volt, majd augusztusra kis mértékű, szeptemberre pedig robbanásszerű növekedés következett be.

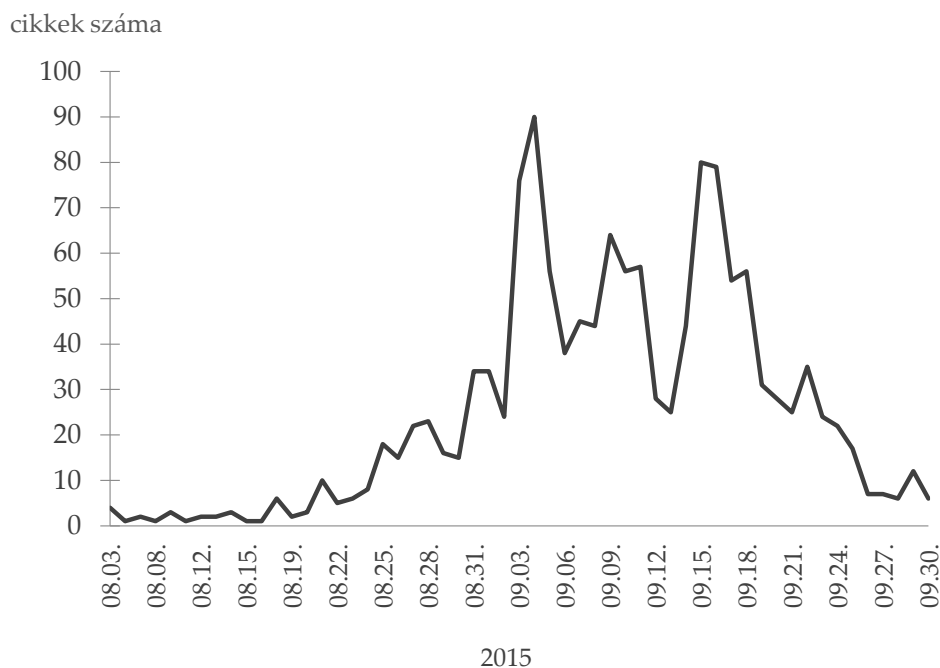
M1.1. Ábra: A kiválasztott újságokban megjelent, a témához kapcsolódó cikkek száma havi bontásban 2015. március-szeptember hónapokban, N = 1518

Forrás: CRCB

Az M1.2. ábrán napi bontásban láthatjuk a 2015. augusztusi és szeptemberi esetszámokat: augusztus első kétharmadában még csupán napi néhány cikk jelent meg a témában, majd augusztus utolsó harmadában megindult a növekedés. Szeptember elején csúcsosodott a cikkek száma: 3-án 76 db jelent meg, amikor Orbán Viktor Brüsszelben tárgyalta a menekültválság ügyében, illetve szintén ekkor történt, hogy a rendőrség Bicskénél megpróbálta leszállítani a menekülteket a vonatról, és az ottani menekülttáborba vinni, azonban a menekültek nem szálltak le a vonatról. A vizsgált időszak legmagasabb napi cikkszámát szeptember 4-én volt, egy nap alatt 90 db cikk jelent meg a vizsgált hírportálokon, ekkor történt, hogy a menekültek gyalog indultak útnak a Keleti-pályaudvarról Ausztriába, majd éjszaka a kormány úgy döntött, hogy BKV és Volán buszokat biztosít számukra a határig. A következő napokban csökkent a cikkek száma, azonban szeptember 15. (80 db) és 16.-án (79 db) ismét kiugró értéket ért el, az előbbi napon állt fel a jogi határzár, illetve a kormány több megyében tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetet hirdetett. A szeptember 16-i kiugróan magas cikkszám pedig a röszkei határátkelőnél a rendőrök és a menekültek közötti összecsapásának tudható be. Végül, szeptember utolsó harmadában csökkenésnek indult a napi cikkszám.

M1.2. Ábra: A kiválasztott újságokban megjelent, a témához kapcsolódó cikkek száma napi bontásban 2015. augusztus-szeptember hónapokban, N = 1374

Forrás: CRCB

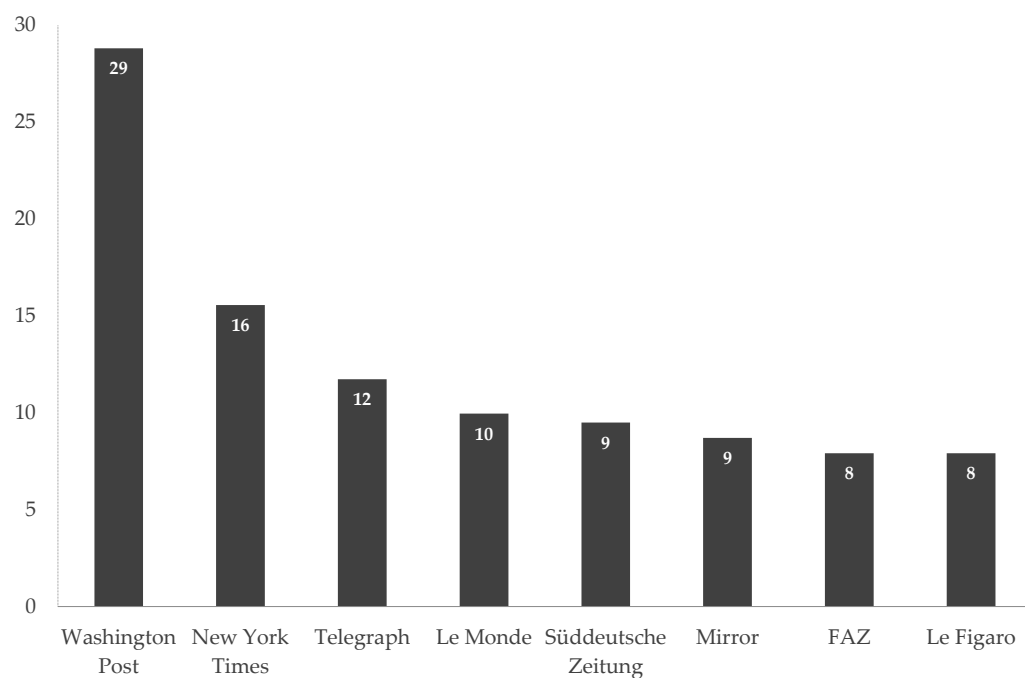
Az 1518 darab cikk számát portálok szerint az M1.1. táblázatban, és megoszlásukat az M1.3. ábrán láthatjuk.

M1.1. Táblázat: A vizsgált cikkek száma portálok szerint, 2015.03-2015.09, N = 1518

	esetszám	százalék
Washington Post	437	28,8
New York Times	236	15,5
Telegraph	178	11,7
Le Monde	151	9,9
Süddeutsche Zeitung	144	9,5
Mirror	132	8,7
FAZ	120	7,9
Le Figaro	120	7,9
Összesen	1518	100,0

Forrás: CRCB

M1.3. Ábra: A kiválasztott újságokban megjelent, a témához kapcsolódó cikkek megoszlása portálonként, 2015.03-2015.09, %, N = 1518

Forrás: CRCB

M2. Válogatás a nemzetközi sajtó képeiből

M2.1. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cFqB4O>

M2.2. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cFM7kM>

M2.3. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dvMBA8>

M2.4. Kép

Forrás: <http://bit.ly/1OZogfQ>

M2.5. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cPIagN>

M2.6. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dpgBMy>

M2.7. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cI9Fuj>

M2.8. Kép: „Video mutatja, hogy Magyarországon a menekülttáborban háziállatként etetik a menekülteket”

Forrás: <http://bit.ly/1NY8eSs>.

A video megnézhető itt: <http://bit.ly/2d0jZKs> , Forrás: AFP

M2.9. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dphTH9>

M2.10. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cFrB8P>

M2.11. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dHgXvu>

M2.12. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cSK9Ba>

M2.13. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dkRiJl>

M2.14. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cI5FKg>

M2.15. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2d3qufr>

M2.16. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dHiMJ4>

M2.17. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cFqB4Q>

M2.18. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cIIgnh>

M2.19. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dsEFOs>

M2.20. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dvMBA8>

M2.21. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2djMPXo>

M2.22. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cI7EOM>

M2.23. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dyV6G6>

M2.24. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dvxDF7>

M2.25. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dkRuZF>

M2.26. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2d3sIvo>

M2.27. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dfTfrv>

M2.28. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cSO1ls>

M2.29. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dE4Vqt>

M2.30. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dsHPBT>

M2.31. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dvzv0w>

M2.32. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dE4wV5>

M2.33. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2cSQt3f>

M2.34. Kép

Forrás: <http://bit.ly/2dfSBdA>

M3. Az elemzett fényképek listája

A tanulmányban elemzett fényképek az alábbi file-okban érhetők el:

http://www.wargo.hu/rfg/FAZ_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/FAZ_150915_30.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/lefigaro_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/lefigaro_150915_30.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/lemonde_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/mirror_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/NYT_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/NYT_150915_30.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/telegraph_150914_1.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/telegraph_150915_30_1.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/telegraph_150915_30_2.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/SDZ_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/SDZ_150915_30.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/WP_150914.pdf
http://www.wargo.hu/rfg/WP_150915_30.pdf